

SAMEN WERKT HET

TIPS VAN KINDEREN
VOOR DE NOORDZEE IN 2050

18 JUNI 2014

Den Haag, 18 juni 2014

Geachte Minister,

Wij zijn kinderen van groep 8D van R.K. de Paradijsvogel in Den Haag. Samen met de Missing Chapter Foundation hebben we voor het Ministerie van I&M nagedacht over de Noordzee van de toekomst. Wij zijn misschien nog jong, maar we hebben veel ideeën.

Onze tips staan in dit rapport, opgeschreven door de Missing Chapter Foundation.

Voor ons is het heel bijzonder om u te ontmoeten. Dank u wel om naar ons te luisteren.

Wij zijn natuurlijk heel benieuwd om te horen wat u met onze ideeën gaat doen. Wij hopen heel veel. Kunt u het ons laten weten?

Laurens	Charlotte	Pieter	Sebastiaan	Loïc		
Aimée	Joanne	Iris	Lieke	Eline	Jimmy	Delana
Joshua	Bastiaan	Daan	Tess	Maike	Sander	
Daan	Suus	Quinten	Lotte	Joëlle	Maxime	
		Isabella	Max	Jente		

INHOUD

Hoe we tot onze tips zijn gekomen

Onze 5 tips

- 1. Ga meer samenwerken**
- 2. Maak keuzes**
- 3. Maak duidelijke afspraken**
- 4. Beloon goede acties**
- 5. Vertel het verhaal**

Boottocht door de haven van Rotterdam, 4 maart 2014

HOE WE TOT ONZE TIPS ZIJN GEKOMEN

Het onderzoek naar de Noordzee in 2050 was een echte ontdekkingsreis. We deden onderzoek naar de vraag: ***‘Wat is er voor nodig zodat de Noordzee gezond blijft en mensen er ook plezier aan kunnen beleven en geld aan kunnen verdienen?’***

Wat we allemaal hebben gedaan tussen januari en juni 2014:

1. Ontmoeting in de klas

In gesprek over de Noordzee om te verkennen wat er allemaal gebeurt, wie er met en op de zee werken en wat de uitdagingen zijn voor de zee in de toekomst.

2. Onderzoek op zee

Een boottocht door de Haven van Rotterdam waarbij wij vragen konden stellen aan ‘Noordzee sleutelfiguren’: een visser, havenmeester, duiker en beleidsmedewerkers van het Ministerie van I&M.

3. Verdiepen in de klas

In gesprek in de klas na de boottocht om onze ontdekkingen te delen en te vertellen.

4. Actie in beeld: Noordzee van de toekomst

Tekening gemaakt over hoe we de Noordzee van de toekomst zien.

5. In gesprek

Presentatie van onze ideeën en tips aan de belangrijke mensen die te maken hebben met de Noordzee:

- Peter Heij, Ministerie van I&M
- Anne-Marie van Seters, Zeevisbedrijf van Seters
- Chris van Assen, Wereld Natuur Fonds
- Leo van der Klip, Provincie Zeeland / Pro-tide
- Wouter Gotje, Imares
- Johan Dekkers, Eneco

De dialoogsessie vond plaats tijdens het Noordzeecongres op het Provinciehuis, o.l.v. prinses Laurentien van Oranje.

“Je mag plannen van elkaar altijd verbeteren, maar je mag plannen nooit zomaar afkappen. Dat is niet eerlijk.” Bastiaan, 12 jaar

Tip 1: Ga meer samenwerken

Kinderen brengen wind- en getijdenindustrie (Erwin Croughs, Slow Mill en Johan Dekkers, Eneco) bij elkaar tijdens het NoordzeeCongres, 14 maart 2014

De Noordzee is zoals een druk marktplein, met heel veel verschillende marktkramen die er allemaal anders uitzien en verschillende dingen verkopen. Op zee zijn er veel mensen en organisaties; de ene is groot en de ander klein; de een zit er al heel lang en een ander is er misschien nog maar net. En ze doen allemaal iets anders: zwemmen, vissen en varen maar ook energie maken, energie gebruiken en er olie uit halen.

Als je hele andere dingen doet dan je buurman, denk je misschien dat je niets met elkaar te maken hebt. Dan is het logisch dat je vooral apart van elkaar aan de slag gaat. Als je nooit met elkaar praat, kom je er dus nooit achter of je misschien toch iets van de ander kunt leren wat je niet al zelf weet.

Ook als je heel anders over dingen denkt of in andere dingen goed bent, kun je iemand anders heel goed begrijpen. Het is eigenlijk simpel: stel vooral veel vragen en luister heel goed naar wat de ander zegt. En juist ook naar wat hij niet zegt. Maar er zijn ook dingen, echt belangrijke dingen, waar je wel hetzelfde over moet denken als je samen iets wilt bereiken of veranderen:

- Hoe eerlijk en open je naar elkaar wilt zijn.
- Dat je het beste voor elkaar wilt, anders moet je je de hele tijd afvragen *waarom* iemand iets doet.

Dus alleen met samenwerken kom je verder. Dat is logisch. Maar samenwerken gebeurt niet zomaar, je moet het echt willen en het ook echt goed doen. Tips voor samenwerken:

- Je eigen plan loslaten, met alleen ons eigen plan komen we niet verder.
- Nieuwsgierig zijn naar wat de ander te bieden heeft.
- Luisteren naar hoe de ander het doet.
- Echt luisteren naar het verhaal van iemand anders, niet meteen negatief reageren, eerst luisteren.
- Vertrouwen dat je het beste wilt voor elkaar zodat je samen beter wordt.

Samenwerken gebeurt niet zomaar, dat moet je organiseren. Bijvoorbeeld door een steeds betere band met elkaar op te bouwen. Daarvoor moet je elkaar leren kennen en dus bij elkaar komen. Een keer per jaar is eigenlijk niet genoeg. Je kunt ook een marktplaats voor de zee bouwen op internet zodat iedereen die iets met de zee te maken heeft, elkaar kan ontmoeten en samen aan de slag kan gaan. De marktplaats noem je dan zeeplaats.nl.

Als grote mensen het niet lukt om samen te werken dan, kunnen kinderen jullie helpen. Voor ons is samenwerken heel logisch en bovendien luisteren de volwassenen wel naar hun eigen kinderen.

Tip 2: Maak keuzes

In gesprek met Pim Visser, VisNed, tijdens de boottocht door de Haven van Rotterdam, 4 maart 2014

Als iedereen iets neerzet in de Noordzee, voelt het extra druk. Als overal iets staat, heeft je oog nooit rust. Als booreilanden en windmolens ver uit elkaar staan, lijkt het dus alsof ze niets met elkaar te maken hebben. Daarom klagen mensen misschien wel dat de zee te vol en steeds minder mooi wordt. Daar kunnen we niet altijd maar mee doorgaan, want dan is de zee echt vol. Zelfs zo vol, dat je de zee nauwelijks meer kunt zien. En voor de vissen is er dan helemaal geen plaats meer.

Maar je kunt natuurlijk ook lelijke dingen versieren (bijv. van de windmolen een palmboom maken) of een neer bord zetten met een tekening van de lucht en de zee zodat je de lelijke dingen niet meer ziet.

En is het een idee als het booreiland en de windmolenmaker bijvoorbeeld meer gaan samenwerken en het booreiland en de windmolen dicht bij elkaar zetten? Dan hoef je maar op een plek iets neer te zetten. En het is ook veel slimmer, want misschien kan de technicus die op het booreiland werkt ook meteen de windmolens controleren. Dat spaart geld uit, wat een organisatie dan weer in goede dingen voor de zee kan stoppen, zoals de vissen en het water zelf.

Je kan niet te veel verschillende dingen op één plek doen en sommige dingen gaan ook niet samen. Het is belangrijk dat we elkaar niet in de weg lopen. Om te kijken wat er wel en niet goed samen gaat moeten we goed met elkaar praten. Het helpt ook om goed naar elkaar te luisteren, ook al denken we soms dat we de elkaar al zo goed kennen. Als je echt goed luistert ontdek je nieuwe dingen waardoor je elkaar beter leert kennen.

***‘Wat je belangrijk vindt is geen feit,
dat is gewoon een mening’*** Lieke, 11 jaar

Noordzee 2050:
 1 januari 2050 de nieuwjaarsduik! Een nieuwe start voor de Noordzee.
 De windmolens staan op een soort van eiland om stroom naar de huizen te
 brengen. De boten hebben een speciale plek om te varen en de vissen
 om gezond te blijven en plezier te maken dat het is dan

Tip 3: Maak duidelijke afspraken

'De Zee Stroomt Verder', napraten over de dialoogsessie tijdens ronde tafelgesprek Noordzeecongres, 13 maart 2014

17 juni Het gesprek met de minister!

Impressie van de dialogessie, gemaakt door Ministerie van Verhalen

Goede afspraken zijn nodig om met elkaar te kunnen samenwerken. Anders weet je niet wie de baas is, wie iets mag beslissen, wie wat moet doen en waar iemand wel of niet mag komen. Zonder afspraken ga je dan misschien toch weer zelf aan de slag omdat je niet begrijpt hoe jouw activiteit te maken heeft met de ander. Bijvoorbeeld: de technicus die én op het booreiland werkt én voor de windturbine. Het werkt alleen als er afspraken worden gemaakt over wie hem betaalt, wanneer hij op de ene plek is en op de andere plek werkt en wie verantwoordelijk voor hem is als er iets met hem gebeurt.

Soms duurt het maken van afspraken veel te lang en vergeet je eigenlijk waarom je afspraken maakt. Dat moet er iemand zijn die de tijd in de gaten houdt. Er moet ook iemand zijn die de afspraken goed bijhoudt. Dit is een soort scheidsrechter, die iedereen vertrouwt.

Denk bij het maken van afspraken niet alleen aan nu, maar vooral aan later. Soms moet je nu meer betalen. Bijvoorbeeld om diepere kabels verder uit de kust leggen. Sommige dingen lijken kostbaar maar leveren je juist later meer op.

‘Je moeten denken aan de toekomst, soms moet je nu meer betalen, daar heb je later profijt van’ Daan, 12 jaar

Tip 4: Beloon goede acties

Directeur Generaal Peter Heij opent dialogosessie tijdens Noordzee congres, 13 maart 2014

Grote mensen hebben het vaker over leren dan kinderen. We moeten leren hoe belangrijk de Noordzee is. We moeten leren hoe we er goed voor kunnen zorgen. Eigenlijk leren we de hele dag door. Leren is ontdekken en het daarna doen. Het gaat er dus niet om dat je leert, maar hoe je leert. Leren kan leuk of stom zijn. Leren is leuk als je actief bezig bent en plezier hebt.

Maak leren vrolijk en maak er een wedstrijd van. Je hebt pas echt plezier als er een wedstrijd is of als je beloond wordt. Van belonen word je blij. Je blijft gemotiveerd om het vol te houden. En als je blij bent, kun je ook andere mensen blij maken en overhalen om mee te doen. Ideeën:

- Vraag vissers om ook op afval te vissen. Beloon ze als ze mee helpen. Misschien met geld, maar ook met een hoger quotum of extra materiaal.
- Vraag mensen om op hun stranddag te helpen om afval op te ruimen. En beloon ze. Misschien met een gratis strandbed of een parasol.

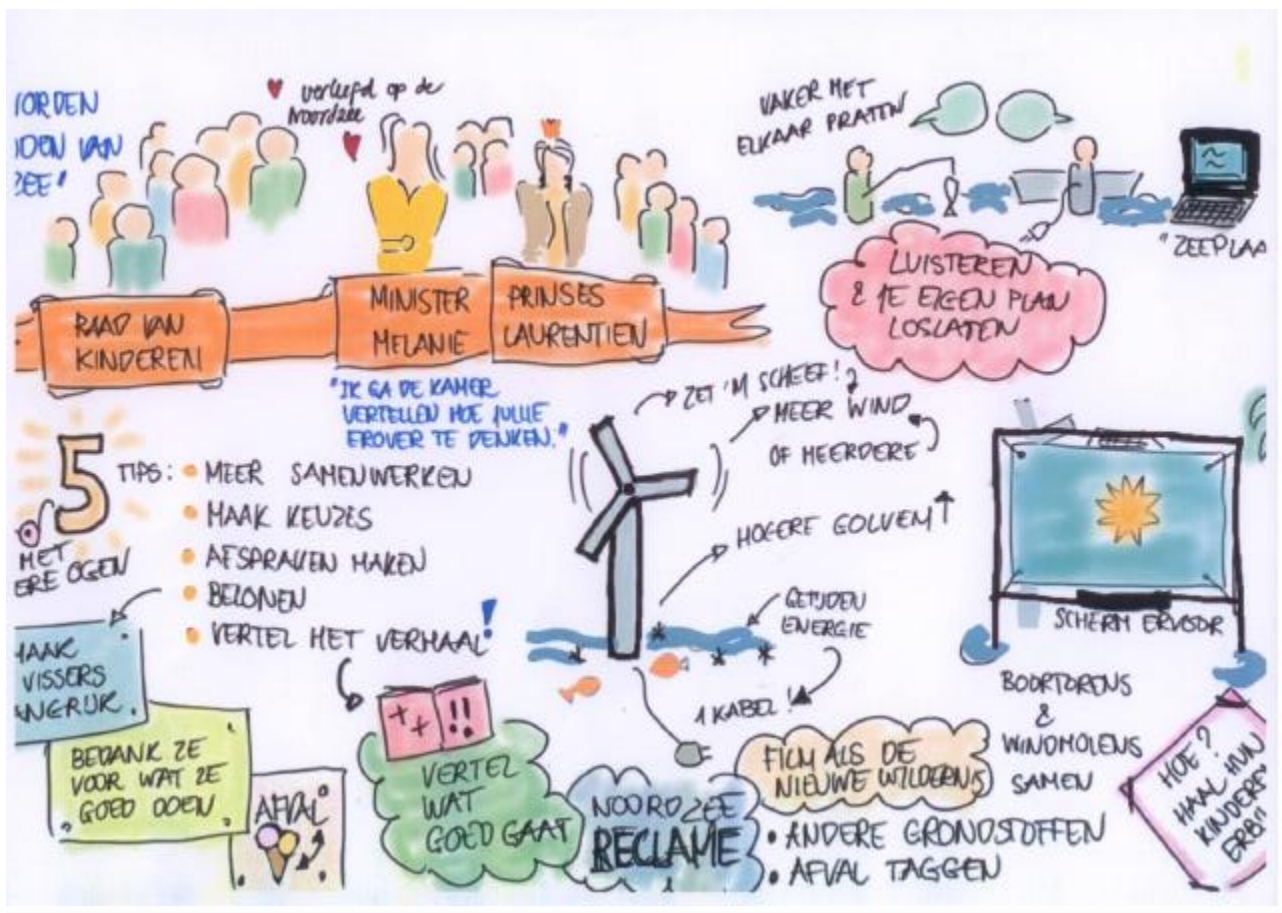
Zorg dat iedereen die iets met de Noordzee te maken heeft zich even belangrijk voelt. Dit is zeker zo bij de vissers. Die moeten we helpen om zich veel belangrijker te voelen. We hebben aan de vissers te danken want zonder hun werk hebben we geen vis. Dat moet je dus belonen. Maar niet iedereen weet hoe belangrijk vissers zijn.

“Voor samenwerken is vertrouwen nodig, want als je niet samenwerkt dan kom je ook niet verder” Sander, 12 jaar

Tip 5: Vertel het verhaal

Kinderen in dialoog met stakeholders van de Noordzee tijdens Noordzee congres, 13 maart 2014

Je kunt veel meer bereiken als je het samen doet. Samenwerken kan alleen als alle mensen weten wat er moet gebeuren en dit ook belangrijk vinden. En het werkt erg goed als je blij en positief vertelt wat je wilt bereiken, zodat het leuk is om elkaar te helpen.

Bijvoorbeeld, met de Noordzee gaat het al best goed. We kunnen het samen NOG beter maken. Havens zijn schoner dan vroeger, er zijn meer vissen en steeds meer mensen leven van energie uit de Noordzee. En met alle nieuwe plannen kunnen we nog veel meer halen uit de Noordzee. Het zou goed zijn als we daar meer over vertellen. Weten mensen bijvoorbeeld dat een windmolenpark een ideale kraamkamer is voor vissen?

Als je een verhaal wilt vertellen zodat andere mensen je helpen, moet je goed weten waar je naartoe wil. En je moet een goede verteller zijn. Als je iets moet veranderen omdat het beter kan of anders moet, vind niet iedereen dit altijd leuk. Dan moet je goed uitleggen en vertellen wat er verandert en waarom. Want als je de ene keer naar links wil en de andere keer naar recht terwijl dat helemaal niet logisch lijkt, dan raken mensen in de war en worden ze misschien zelfs onzeker of bang. En daar heeft niemand iets aan. De verhalenverteller moet wel rustig zijn. Want juist als je een nieuw plan hebt bedacht, maakt dat alles onrustig. Het helpt als de verteller dan rustig is.

Vertel vooral over de mensen van de Noordzee want dan raakt het hart van mensen en voelt iedereen het belangrijk het is om goed voor de Noordzee te zorgen. Maar niet alleen de verhalen van mensen apart, maar het verhaal van iedereen samen maakt het tot 1 sterk verhaal. Het is ook belangrijk hoe je het verhaal vertelt want kennis alleen is niet genoeg. En denk goed na over wie het verhaal over de Noordzee kan vertellen. Misschien kunnen de kinderen van de volwassenen die bezig zijn met de Noordzee het verhaal vertellen.

‘Je hebt iemand nodig, die de boel rustig houdt als het onrustig is. Onrust is een gevoel, geen feit.’ Jente, 12 jaar

Voor meer informatie over dit initiatief en de:

Marloes van der Have
Missing Chapter Foundation
tel: +31 (0)70 34 55 106

marloes.vanderhave@missingchapter.org

www.missingchapter.org
@MissingChapterF